

Uusiniityntien perheryhmäkodin itsenäistymis- työn opas

Ahmedjasin Ibrahim & Said Abdulkadir

Julkaisuvuosi 2024

Laurea-ammattikorkeakoulu

Uusiniityntien perheryhmäkodin it- senäistymistyön opas

Ahmedjasin & Said

Sosionomi

Opinnäytetyö

02/2024

Ahmedjasin Ibrahim, Said Abdulkadir

Uusiniityntien perheryhmäkodin itsenäistymistyön opas

Vuosi

2024

Sivumäärä

31

Opinnäytetyön tavoitteena oli kehittää ensimmäinen opas Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen Uusiniityntien perheryhmäkotiin. Tarkoituksena oli tuottaa selkeä ja yksinkertainen opas itsenäistyvän nuoren tueksi perheryhmäkodissa työskenteleville ammattilaisille. Opas on suunniteltu toimimaan käytännön työkaluna, joka tarjoaa konkreettisia ohjeita ja tukea perheryhmäkodin työntekijöille itsenäistyvän nuoren kohtaamisessa ja tukemisessa.

Toimeksiantajana oli Vantaa ja Keravan hyvinvointialueen Uusiniityntien perheryhmäkoti. Opas on suunniteltu hyödyttämään erityisesti perheryhmäkodissa työskenteleviä ammattilaisia. Lisäksi opasta voidaan käyttää uusien työntekijöiden perehdytyksessä tarjoten selkeän ja kattavan näkymän itsenäistyvän nuoren tukemiseen perheryhmäkodissa.

Opinnäytetyön kehittämistyössä hyödynnettiin tiedonhankintaa ja vuorovaikutusta toimeksiantajan kanssa sekä perheryhmäkodin työntekijöille tehtyjä haastatteluja ja kyselyjä. Tiedonhankinta kohdistettiin itsenäistyvän nuoren tarpeisiin ja perheryhmäkodin toimintaympäristöön.

Opinnäytetyön tuloksena syntyi visuaalinen versio oppaasta, joka tarjoaa käytännönläheisiä ohjeita itsenäistyvän nuoren tukemiseen perheryhmäkodissa. Opas sisältää konkreettisia toimenpiteitä ja neuvoja, jotka helpottavat työntekijöiden vuorovaikutusta nuoren kanssa sekä tukevat nuoren itsenäistymisprosessia perheryhmäkodissa.

Uusiniityntien työntekijöille laadittiin kyselyn, jossa piti arvioida opasta kokonaisuudessa. Kyselyn tulokset osoittivat, että opas itsenäistyvän nuoren tukemiseksi perheryhmäkodissa on saanut erittäin myönteistä palautetta työntekijöiltä. Arviot kattavuudesta, selkeydestä ja käytettävyydestä olivat korkealla asteikolla. Työntekijät kokivat oppaan erinomaiseksi ja hyödylliseksi työvälineeksi itsenäistyvän nuoren tukemisessa.

Ennen kaikkea oppaan katsottiin vastaavan tarpeisiin ja olevan työntekijöille hyödyllinen työkalu perheryhmäkodissa. Positiiviset arviot kattavuudesta ja käytettävyydestä viittaavat siihen, että opas on onnistunut täyttämään tavoitteensa ja vastaamaan perheryhmäkodin erityistarpeisiin. Työntekijöiden vahva tyytyväisyys heijastuu myös oppaan ajankohtaiseen sisältöön, visualiseen ja loogiseen esittelytapaan.

Asiasanat: opas, nuori, itsenäistyminen

Social work

Bachelor of social services

Ahmedjasin Ibrahim, Said Abdulkadir

Guide for Independent Living in Uusiniityntie Family community Home

Year

2024

Pages

31

The aim of the thesis was to create the first guide for Uusiniityntien Family Group Home, providing a clear and straightforward resource for professionals working with independent young individuals. The guide was designed as a practical tool, offering concrete instructions and support for staff members in interacting with and assisting independent young individuals in the family group home setting.

The client for this project was the Vantaa and Kerava Well-being Area, specifically the Uusiniityntien Family Group Home. The guide was crafted to benefit professionals working in family group homes, providing a comprehensive and clear overview of how to support independent young individuals. Additionally, the guide could serve as a valuable resource for the orientation of new staff, offering a clear and comprehensive perspective on assisting independent youth within the family group home.

The development process of the thesis involved thorough information gathering and collaboration with the client. This included interviews and surveys with staff members of the family group home, focusing on the needs of independent young individuals and the operational environment of the family group home.

The outcome of the thesis project was a visual version of the guide, offering practical instructions for supporting independent young individuals within the family group home. The guide encompasses concrete actions and advice to facilitate staff members' interactions with the youth and support their journey towards independence in the family group home setting.

Following the guide's development, a survey was conducted among Uusiniityntien staff members to assess the guide comprehensively. The survey results indicated highly positive feedback from the staff. Ratings for coverage, clarity, and usability were consistently high on the scale. The staff considered the guide to be excellent and a useful tool for supporting independent youth.

In conclusion, the guide was perceived as fulfilling its intended purpose and being a valuable resource for staff members in the family group home. Positive assessments of coverage and usability suggest that the guide successfully met its objectives and addressed the specific needs of the family group home. Staff members' strong satisfaction reflects the guide's timely content, visual appeal, and logical presentation.

Keywords: guide, young, independence

Sisällys

1	Johdanto	6
2	Vantaa ja Keravan hyvinvointialue	7
3	Maahanmuuttaja ja monikulttuurisuus.....	8
4	Perheryhmäkodin ympäristö	10
5	Nuoren itsenäistyminen	11
6	Nuoren oma ohjaaja	12
7	Jälkihuollon rooli itsenäistymisessä	14
8	Opinnäytetyön toteutus	15
8.1	Tarkoitus ja tavoite.....	15
8.2	Kehittämistyön menetelmät.....	15
8.3	Oppaan suunnittelu	16
8.4	Haastattelu.....	17
8.5	Oppaan toteutus.....	18
8.6	Kysely	19
8.7	Valmis opas.....	21
9	Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus	22
10	Palaute	23
11	Pohdinta	24
12	Liitteet	26
	Lähteet	27

1 Johdanto

Suomeen yksin tulleiden nuorten tarina on monimutkainen ja vaikuttava kuvaus selviytymisestä, sopeutumisesta ja uuden elämän rakentamisesta. Nämä nuoret ovat joutuneet jättämään taakseen kotimaansa ja perheensä matkustaen tuntemattomaan usein vaaralliseenkin tulevaisuuteen. Heidän tarinansa kertovat selviytymisen voimasta ja tarpeesta saada turvaa ja tukea, kun he saapuvat Suomeen, olipa heidän taustansa sitten humanitaarisen maahanmuuton, pakolaisuuden tai muiden syiden seurausta.

Kotoutumislaki (1386/210) ohjaa kotoutumisen edistämistä, joka tuli voimaan 1. syyskuuta vuonna 2011. Kotoutuminen on keskeinen käsite maahanmuuttajien elämässä ja se heijastaa yhteiskunnan valmiutta tarjota turvaa ja tukea uusille tulokkaille heidän pyrkiessään integroitumaan uuteen tilapäiseen perheryhmäkotiin, ympäristöön ja yhteiskuntaan. Kotoutuminen on luonteeltaan pitkäkestoista ja jatkuvaa, joka vaatii sinnittelyä nuorelta sekä yhteiskunnalta. Suomi on pitkään ollut monikulttuurinen maa ja maahanmuuttajat ovat rikastuttaneet yhteiskuntaamme monin tavoin tuoden mukanaan erilaisia kulttuureja, taitoja ja näkökulmia. Kotoutuminen on avainasemassa varmistamassa, että nämä nuoret tarvittavien palvelujen avulla voivat menestyksekkäästi sulautua osaksi suomalaista yhteiskuntaa ja edistää samalla maan monimuotoisuutta. (Kotoutuminen 2021.)

Opinnäytetyömme toimeksiantajana toimii Vantaan ja Keravan hyvinvointialue Uusiniityntie perheryhmäkoti. Vantaan ja Keravan hyvinvointialue tarjoaa yksintulleille nuorille kotoutumista tukevia sosiaalipalveluita, joille on myönnetty oleskelulupa. Perheryhmäkoti on kodinomainen asuinympäristö, jossa nuoret asuvat omissa huoneissaan. Nuorelle nimetään omaohjaaja, jonka kanssa suunnitellaan tuen tarve kouluun, harrastuksiin ja muihin asioihin. Nuori osallistuu myös aktiivisesti ryhmäkodin toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa. (Vantaa ja Keravan hyvinvointialue 2023.)

Opinnäytetyön tavoitteena on kehittää ensimmäinen opas Uusiniityntien perheryhmäkotiin, tarjoten työkalun perheryhmäkodissa toimiville ammattilaisille sekä uusille työntekijöille itsenäistyvän nuoren tukemiseen. Oppaan tarkoituksena on selkeyttää työskentelyä perheryhmäkodissa ja toimia hyödyllisenä materiaalina myös uusien työntekijöiden perehdytyksessä.

Tässä opinnäytetyössä käsiteltiin viisi eri käsitettä, jotka muodostavat opinnäytetyömme tietoperustan teemat. Ensimmäisessä aiheessa tarkastellaan maahanmuuttajia ja monikulttuurisuutta, jossa avaamme näiden termien merkitystä. Toisessa kappaleessa käsittelemme nuoren itsenäistymistä, määrittelemme itsenäistymisen käsitteen ja kuvaamme siihen tarvittavia taitoja. Kolmannessa luvussa keskitymme perheryhmäkotien ympäristöön ja niiden toimintaan, samalla esittelemme niihin liittyvät lait ja säädökset. Neljännessä luvussa perehdyimme

nuoren omaohjaajan rooliin, käsittelemme omaohjaajan työtä ja sen merkitystä nuoren itsenäistymisprosessissa. Viidennessä luvussa tarkastelemme jälkihuollon merkitystä itsenäistymisen tukena, esittelemme jälkihuollon tarjoamat palvelut ja pohdimme sen yhteistyötä perheryhmäkotien kanssa.

2 Vantaa ja Keravan hyvinvointialue

Vantaan ja Keravan hyvinvointialue vastaa noin 280,000 asukkaan sosiaali- ja terveystalvveluista. Samanaikaisesti pelastustoimen palvelut tuotetaan Vantaan ja Keravan lisäksi Keski-Uudenmaan hyvinvointialueella, mikä palvelee yhteensä noin 470,000 asukasta. Hyvinvointialueella työskentelee noin 4,800 asiantuntijaa ja ammattilaista. Organisaatio keskittyy ydintoimintoihinsa, jotka ovat avustaminen, hoitaminen ja pelastaminen - tehtäviin, joissa he ovat vahvimmillaan. (Vantaan ja Keravan hyvinvointialue 2023.)

Vantaan ja Keravan hyvinvointialue tarjoaa kotoutumista tukevia sosiaalipalveluita. Nämä palvelut sisältävät sosiaaliohjausta ja sosiaalityötä, apua ihmiskaupan uhreille, tukea paperittomille henkilöille, kotoutumisen jälkihuoltoa sekä perheryhmäkodin alaikäisille, jotka saapuvat maahan ilman huoltajaa. (Kotoutumista tukevat sosiaalipalvelut 2023.)

Kehittämistyötä tehtiin Vantaan ja Keravan hyvinvointialueella Uusiniityntien perheryhmäkodissa. Perheryhmäkoti on suunnattu alaikäisille maahanmuuttajille, jotka ovat saapuneet maahan ilman huoltajia. Asumisedellytyksenä on, että nuori on saanut pakolaistaustaisen oleskeluluvan ja hänellä ei ole huoltajaa Suomessa.

Perheryhmäkoti tarjoaa kodinomaista asumista, nuori saa oman huoneen ja hänestä pidetään hyvää huolta. Jokaiselle nuorelle nimetään oma ohjaaja, joka hoitaa nuoren asioita ja tarjoaa tarvittavaa tukea, kuten koulunkäyntiin, harrastusten järjestämiseen ja muihin tarpeisiin. Nuori voi asua siellä aina siihen asti, kunnes hän täyttää 18 vuotta. Uusiniityntien perheryhmäkoti sijaitsee Vantaalla. (Perheryhmäkoti alaikäisenä ilman huoltajaa tulleeille 2023.)

Tässä kappaleessa käsitellään viisi eri käsitettä, jotka muodostavat opinnäytetyömme tietopuustan teemat. Ensimmäisessä aiheessa tarkastellaan maahanmuuttajia ja monikulttuurisuutta, jossa avaamme näiden termien merkitystä. Toisessa kappaleessa käsittelemme nuoren itsenäistymistä, määrittelemme itsenäistymisen käsitteen ja kuvaamme siihen tarvittavia taitoja. Kolmannessa luvussa keskitymme perheryhmäkotien ympäristöön ja niiden toimintaan, samalla esittelemme niihin liittyvät lait ja säädökset. Neljännessä luvussa perehdymme nuoren omaohjaajan rooliin, käsittelemme omaohjaajan työtä ja sen merkitystä nuoren itsenäistymisprosessissa. Viidennessä luvussa tarkastelemme jälkihuollon merkitystä itsenäistymisen tukena, esittelemme jälkihuollon tarjoamat palvelut ja pohdimme sen yhteistyötä perheryhmäkotien kanssa.

3 Maahanmuuttaja ja monikulttuurisuus

Maahanmuuttaja on henkilö, joka on muuttanut pysyvästi toiseen maahan. Hän edustaa eri maata ja kulttuuria. Maahanmuuttaja saa palvelua vastaanottokeskuksesta vastaanottolain mukaan. Maahanmuuttoon on useita syitä. Yksi pakottavimmista syistä on poliittiset syyt, jolloin kotimaassa ei ole ollut turvallista elää. Lisäksi osa maahanmuuttajista muuttaa toiseen maahan esimerkiksi työn tai avioliiton takia. Maahanmuuttaja on henkilö, jolla on perusteltu syy pelätä joutuvansa vainotuksi rodun, uskonnon, kansallisuuden, tiettyyn yhteiskuntaluokkaan kuulumisen tai poliittisen mielipiteen perusteella. Tämä henkilö ei voi saada suojelua omassa maassaan tai hän oleskelee kotimaansa ulkopuolella. Lisäksi hän on haluton tai kykenemätön turvautumaan kotimaansa suojeluun ja tarvitsee siksi kansainvälistä suojelua, joka perustuu kansainvälisiin sopimuksiin. (Räty 2002, 11-16.)

Monikulttuurisuus viittaa erilaisuuden hyväksymiseen ja arvostamiseen, sekä tasa-arvon edistämiseen yksilöiden ja eri kulttuurien välillä. Se sisältää myös yhteisesti sovittuja pelisääntöjä ja rajoja. Vaikka monikulttuurisuus käsitteenä on laaja, yleisesti se liitetään etnisyyteen ja eri kulttuureihin. Monikulttuurisuus ei kuitenkaan rajoitu pelkästään etnisiin ja kulttuuriin eroihin. Se sisältää myös tasa-arvon edistämisen yksilöiden välillä, mikä tarkoittaa, että monikulttuurisuutta voidaan löytää kaikista yhteisöistä. Esimerkkeinä mainittakoon urheilijat, transseksuaalit ja vammaiset, jotka edustavat erilaisia taustoja ja identiteettejä. Monikulttuurisuus pyrkii luomaan yhteiskunnallisen ilmapiirin, jossa erilaisuus nähdään rikkautena ja jossa kaikilla yksilöillä on tasavertaiset mahdollisuudet osallistua ja vaikuttaa. Se edistää kulttuurista monimuotoisuutta ja pyrkii vähentämään syrjintää ja ennakkoluuloja eri ryhmien välillä. (Räty 2002, 44-46.)

Monikulttuurisuus on laaja ja moniulotteinen käsite, joka kuvastaa ihmisyhteisöjen jakamia perinteitä, arvoja, uskomuksia ja käytäntöjä. Se muodostuu siitä, mitä ihmiset oppivat ympäristössään ja se vaikuttaa merkittävästi siihen, miten yksilöt hahmottavat itsensä ja maailmansa. Kulttuuri toimii eräänlaisena kehyksenä, joka ohjaa ihmisten ajattelua, käyttäytymistä ja vuorovaikutusta toistensa kanssa. Yksilön kulttuurinen tausta yhdistää hänet tiettyyn yhteisöön samalla kun se erottaa hänet muista yhteisöistä. Kulttuurin välityksellä ihmiset saavat jäsentäviä malleja sosiaalisesta vuorovaikutuksesta, normeista ja odotuksista, jotka ohjaavat heidän käyttäytymistään erilaisissa tilanteissa. Kulttuuri on dynaaminen ilmiö, ja se muuttuu ajan myötä yhteisön kohtaamien haasteiden ja mahdollisuuksien myötä. (Matinheikki- Kokko 2011, 21.)

Maahanmuuttajien sopeutuminen uuteen yhteiskuntaan voi olla haastava prosessi, joka etenee useiden vaiheiden kautta. Ensimmäinen vaihe on konformisuusvaihe, jossa maahanmuuttaja innostuu uudesta ympäristöstä ja haluaa sopeutua valtakulttuuriin. Tämä vaihe on usein positiivinen ja täynnä jännitystä. Seuraavassa vaiheessa, sulautumisvaiheessa,

maahanmuuttaja huomaa, että sopeutuminen ei olekaan niin helppoa ja valtaväestö saattaa osoittaa epäystävällisyyttä. Tämä voi heikentää yksilön itsetuntoa ja esiin nousee pettymyksiä ja torjuttuja tunteita. Maahanmuuttaja alkaa myös tarkastella kriittisesti sekä omaa kulttuuriaan että uutta ympäristöään. (Talib & Lipponen 2008. 72-76.)

Seuraavaksi tulee uppoutumis- tai vastustusvaihe, jossa oma kulttuuri korostuu. Tunteet vaihtelevat ylpeydestä omaa kulttuuria kohtaan syyllisyyteen siitä, että omat läheiset ovat vaikeuksissa. Vastustusvaiheessa saattaa ilmetä vihaa, mikä vaikeuttaa yhteiskuntaan sopeutumista. Tärkeää olisi itsetutkiskelu, joka auttaa maahanmuuttajaa löytämään tasapainon ja saavuttamaan integraatiovaiheen. Integraatio vaiheessa oma ja uusi kulttuuri ovat tasapainossa ja yksilö pystyy hyödyntämään molempia kulttuureita arvostaen niiden tuomaa elämänkokemusta. Tämä tasapaino mahdollistaa maahanmuuttajan integroitumisen yhteiskuntaan ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin. (Talib & Lipponen 2008. 72-76.)

Yhteisön ja toimintaympäristön muutokset heijastuvat yksilön tapaan jäsentää toimintaansa ja määrittää identiteettinsä. Identiteetti on yksilön käsitys itsestään, ja se rakentuu vuorovaikutuksessa kulttuurin, ympäristön ja yksilön omien kokemusten kanssa. Identiteetti ei ole staattinen, vaan se kehittyy ja muovautuu elämän eri vaiheissa.

Maahanmuuttajien identiteettiin vaikuttavat erityisesti heidän taustansa, historia, kulttuuriset juurensa ja kokemukset. Uudessa ympäristössä he joutuvat kohtaamaan monenlaisia muutoksia, jotka voivat vaikuttaa merkittävästi heidän käsitykseensä itsestään. Näihin muutoksiin liittyy usein sopeutumishaasteita, mutta samalla ne voivat avata mahdollisuuksia uuden oppimiseen ja oman identiteetin rikastumiseen. (Matinheikki-Kokko 2011, 21.)

Identiteetin muutos ei tapahdu eristyksissä, vaan se on tiiviisti sidoksissa yksilön vuorovaikutukseen ympäröivän yhteisön ja kulttuurin kanssa. Tämä vuorovaikutus voi synnyttää uusia merkityksiä ja näkökulmia, joita yksilö voi integroida osaksi itseään. Samalla se voi herättää kysymyksiä ja pohdintoja omasta paikastaan maailmassa sekä omasta kulttuurisesta identiteetistään. Kulttuurinen monimuotoisuus tarjoaa mahdollisuuden rikastuttavaan vuorovaikutukseen erilaisten ihmisten ja näkemysten kanssa. Tämä vuorovaikutus luo pohjan ymmärrykselle ja kunnioitukselle erilaisia kulttuureita kohtaan. Yhteiskunnassa, jossa arvostetaan ja tuetaan kulttuurista moninaisuutta, yksilöt voivat paremmin ilmaista omaa identiteettiään ja osallistua yhteiseen vuorovaikutukseen rikkaammin. (Matinheikki-Kokko 2011, 22.)

Monikulttuurisuuden toteutuminen vaatii yhteisön ja yksilöiden aktiivista osallistumista ja sitoutumista. Se voi sisältää esimerkiksi kulttuurien välistä vuorovaikutusta, koulutusta ja tiedon jakamista eri kulttuureista, sekä syrjinnän ja rasismiin puuttumista. Monikulttuurisuuden tavoitteena on luoda yhteiskunta, jossa jokainen yksilö voi tuntea itsensä hyväksytyksi ja arvostetuksi oman kulttuurinsa ja identiteettinsä pohjalta. On tärkeää huomata, että

monikulttuurisuus ei tarkoita kulttuurien sulautumista tai yhdenmukaistumista, vaan pikemminkin erilaisten kulttuurien rinnakkaiseloa ja keskinäistä kunnioitusta. Se tarjoaa mahdollisuuden oppia ja kasvaa ymmärtämällä ja arvostamalla erilaisia näkökulmia ja kokemuksia. (Räty 2002, 48.)

4 Perheryhmäkodin ympäristö

Perheryhmäkoti on paikka, joka tarjoaa asumis-, kasvatus- ja ohjauspalveluita alaikäisille yksin tulleille maahanmuuttajille, jotka ovat saaneet oleskeluluvan ja kuntapaikan. (Perheryhmäkodit 2021).

ELY-keskus tekee yhteistyötä kuntien kanssa varmistaakseen, että lapsille on tarjolla kodinomainen asumisyksikkö. ELY-keskus korvaa myös kunnille lasten asumisen järjestämisestä aiheutuvat kustannukset. Hyvinvointialueet vastaavat lasten asumisjärjestelyistä 1.1.2023 alkaen. Kunnilla on edelleen päätösvaltaa alaikäisten vastaanotosta, ja ne myöntävät kuntapaikat kuultuaan ensin hyvinvointialuetta. ELY-keskukset toimivat myös perheryhmäkotien toiminnan koordinaattoreina ja tekevät yhteistyötä kuntien kanssa asioissa, jotka koskevat yksin tulleita alaikäisiä. (ELY-keskus 2023.)

Perheryhmäkoti tarjoaa lapsille kodinomaisen ympäristön, joka valmistaa heitä itsenäiseen elämään antamalla heille riittävät elämäntaidot ja -valmiuksia. Lapsilla on oikeus saada koulutusta, ja heitä kannustetaan opiskelemaan sekä tuetaan koulunkäynnissä ja ammatin hankimisessa. (Björklund 2015.)

Minna Laakkonen (2007, s. 145-148) tutki hoivan ja huolenpidon tarvetta ja havaitsi, että se ei ole rajoitettu pelkästään varhaislapsuuteen, vaan ihminen tarvitsee huolenpitoa läpi elämänsä. Huolenpito nähdään päivittäisenä toimintana, joka ylläpitää turvallisuutta, kun taas hoiva liittyy tiettyyn tarpeeseen, olipa se sitten fyysinen tai äkillinen henkinen hätä. Aikuisen velvollisuutena on vastata hoivan tarpeeseen olemalla läsnä, huolehtimalla fyysisesti tai antamalla yksilöllistä huomiota sekä tarjoamalla suojaa. Näin nuori tuntee olonsa turvalliseksi eikä koe hätää. Perheryhmäkodissa huolenpidolla voidaan kattaa kaikki nuoret, varmistaa arjen rutiinit ja päivittäiset toiminnot ohjaajien ohjauksella.

Kehittämistyömme tilaaja on Uusiniityntie perheryhmäkoti, joka on perustettu 2017. Uusiniityntie kuuluu kotoutumista tukevien sosiaalipalvelujen piiriin. Kyseessä on 7-paikkainen yksikkö alaikäisinä ilman huoltajaa Suomeen saapuneille 13-17-vuotiaille nuorille, jotka ovat saaneet oleskeluluvan. Uusiniityntien perheryhmäkodissa seitsemän sosiaaliohjaaja sekä yksikön vastaava.

Perheryhmäkodissa asuvien ilman huoltajaa olevien lasten ja nuorten tukemiseksi korostetaan perheryhmäkotitoimintaa kotoutumisen edistämisen laissa (1386/2010, 27-28 §). Tämä toiminta keskittyy kotouttamiseen eikä rinnastu suoraan laitoshuoltoon. Perheryhmäkotitoiminnan toteutusta ohjaa osittain myös lastensuojelulaki, erityisesti sen 58-60 §:n kautta, jossa määritellään tilat, lapset ja nuoret sekä henkilöstöön liittyvät seikat. (610/2022, 1-2 §)

Lasten ja nuorten määrä perheryhmäkodissa perustuu lastensuojelulain 59 momenttiin. Hoito- ja kasvatustehtäviä hoitavien sekä yksikön johtajan tulee täyttää tietyt pätevyysvaatimukset, jotka on määritelty lastensuojelulaissa ja laissa sosiaalihuollon ammattihenkilöistä (817/2015, 3 §).

Perheryhmäkodissa asuvien lasten kohdalla ei kuitenkaan voida soveltaa lastensuojelulain mukaisia laitoshoidon koskevia säännöksiä suoraan, erityisesti kun kyse on rajoitustoimenpiteistä. Näitä lapsia ei käsitellä lastensuojelun asiakkaina, ja heidän palveluitaan ohjaa kotouttamissuunnitelma (1386/2010, 15 §) eikä lastensuojelun asiakassuunnitelma (417/2007, 30 §).

Perheryhmäkodissa vastataan yksin maahan tulleiden nuorten hoivasta, kasvatuksesta ja hyvinvoinnista. Perheryhmäkodin ympäristö tarjoaa turvallisen ja kodinomaisen paikan nuorten kotoutumisen tukemiseksi suomalaiseen yhteiskuntaan. Nuoria ohjataan yksilöllisesti heidän tarpeidensa mukaisesti, huomioiden heidän kasvunsa kohti itsenäistä elämää. Perheryhmäkodin ohjaajat ovat läsnä nuorten arjessa yhteisten aktiviteettien kautta, ja jokaisella nuorella on oma henkilökohtainen ohjaaja. Perheryhmäkotien keskeisenä

5 Nuoren itsenäistyminen

Yksin tullut Suomeen nuoren itsenäistyminen tarkoittaa sitä, kun nuori saapuu ilman vanhempia tai huoltajiaan ja aloittaa itsenäisen elämän täällä Suomessa. Suurin osa alaikäisiä tulleista turvapaikanhakijoista ovat nuoria iältään 13-17-vuotiaita, johon he saapuvat vieraaseen maahan etsimään turvaa ja parempaa tulevaisuutta. Käräjäoikeus määrää myös jokaiselle ilman huoltajaa Suomeen tulleelle turvapaikanhakijalapselle edustajan, jonka tehtävänä on turvata nuoren tai lapsen etua ottaen huomioon erilaiset tilanteet. (Maahanmuuttovirasto 2019.)

Yksin nuorena vieraassa maassa oleminen on nuorelle hyvin haastava ja jännittävää. Nuorella on tärkeä sopeutua uuteen kulttuuriin, mutta kahden kulttuurin yhdistämistä on haastavaa ja erot ovat valtavat. Nuori saattaa elää siis useassa keskenään ristiriitaisessa kulttuurisessa ympäristössä yhtä aikaa. Toisilla uuteen kulttuuriin siirtymiseen sujuu mallikkaasti ja toisella sopeutuminen vie enemmän aikaa ja on henkisesti rankempaa (Taajamo & Puukari 2007, 13-14.)

Nuoruuden tavoitteena on usein itsenäistyminen ja maahanmuuttajanuorilla tämä voi herättää paljon hämmennystä ja kysymyksiä. Maahanmuuttajakulttuureissa itsenäistyminen ei välttämättä ole päämäärä, vaan perhe ja yhdessä eläminen voivat olla luonnollinen osa heidän kulttuuriaan (Arvonen, Katva & Nurminen 2010, s. 51).

Yksintulleiden nuoren itsenäistymisprosessi usein ajoittuu samaan aikaan kotoutumis- ja sopeutumisprosessin kanssa. Nuoret joutuvat opettelemaan uuden kielen, tutustumaan uuteen kulttuuriin ja löytämään paikkansa uudessa ympäristössä, joka on todella haastava, koska nuoret elävät vielä teini elämää ja yrittävät löytää itsensä 15-vuotiaana, mutta tämä kasvat-
taa nuorta henkisesti sekä fyysisesti oppimaan uusia taitoja Suomessa.

Kotouttaminen on moniulotteinen prosessi, täynnä uusiin asioihin ja toimintatapoihin tutustu-
mista, sekä vanhan ja tutun jättämistä. Kotouttaminen on prosessi myös, jossa nuori yksilö
yrittää sopeutua uuteen ympäristöön, kulttuuriin ja tulla sitä kautta yhteiskunnan täysivaltai-
nen jäsen. Kotouttaminen sisältää myös kielen omaksumista, normeihin tutustumista sekä
osallistua yhteiskunnalliseen elämään. Kotoutuminen on haastava ja tarjoaa nuorelle mahdol-
lisuuden kasvaa päättää oman tulevaisuuden kohtalosta. (Työ- elinkeinoministeriö 2020.)

Nuoruuden itsenäistyminen on merkittävä kehitystehtävä, joka liittyy nuoren asteittaiseen
siirtymiseen lapsuudesta aikuisuuteen. Tähän prosessiin liittyy useita tärkeitä osatekijöitä.
Ensinnäkin nuori joutuu käsittelemään ja mukauttamaan omaa arvomaailmaansa, jotta se so-
pii paremmin aikuiseseen elämään. Tähän kuuluvat aikuisuuden tavoitteet, arvot ja ihanteet,
jotka muovautuvat nuoren omien pohdintojen ja kokemusten kautta. Samalla nuori alkaa
muodostaa käsitystä omasta seksuaalisesta ruumiinkuvastaan ja yhdistää sen osaksi aikuista
identiteettiään. Seksuaalisuus ja kehonkuva ovat keskeisiä osatekijöitä, kun nuori pyrkii ym-
märtämään itseään ja omaa paikkaansa maailmassa. (Dunderfelt 1990, 90-95.)

Itsenäistyminen nuoren elämässä tarkoittaa ennen kaikkea kykyä hallita omaa elämää. Nuori
ottaa vastuuta omista päätöksistään ja toiminnastaan sekä omasta elämästään yleisesti. Sa-
malla hän ottaa vastaan aikuisuuden myötä tulevat oikeudet ja vapaudet, mutta myös niihin
liittyvät velvollisuudet ja vastuut. Joskus nuoren elämään voi kasaantua erilaisia haasteita ja
muutoksia, kuten opiskeluun siirtyminen, työelämään astuminen tai ihmissuhteiden monimut-
kaisuus, mikä voi lisätä stressiä ja rasittaa nuoren kehitystä ja sopeutumista. Tässä vaiheessa
on tärkeää tarjota nuorelle tukea ja ohjausta, jotta hän voi käsitellä näitä haasteita ja kehiti-
tyä terveeksi aikuiseksi. (Pukkio & Hoikkala 2016, 8-13.)

6 Nuoren oma ohjaaja

Perheryhmäkodissa nimetään kaksi ohjaajaa nuorennuoren omaohjaajiksi. He toimivat läheis-
työntekijöinä yhdessä nuoren muun tukiverkoston kanssa. Omaohjaajan keskeisenä tehtävänä

on rakentaa luottamuksellinen suhde nuoreen. Tämän jälkeen työssä korostuu kuntouttava ja korjaava työskentelyote. (Perheryhmäkoti alaikäisenä yksin maahan tulleille 2023.)

Nuoren kannalta on oleellista, että hän pystyy ennakoimaan tulevat tapahtumat ja saa etukäteen tietoa niistä. Kotoutumisessa ja sopeutumisessa uuteen ympäristöön ohjaajien ymmärryksellä ja selkeällä ohjauksella on suuri vaikutus. Nuoren stressitaso voi nousta, ja mielenterveysongelmien riski kasvaa, mikäli hän kokee tilanteen hallitsemattomaksi eikä pysty ennakoimaan arjen tapahtumia. Nuori saattaa kehittää tiedostamattomia puolustusmekanismeja, kuten regressiota eli taantumista, kun ympäristön vaatimukset tuntuvat liian suurilta. Hän voi kaivata vahvaa ohjausta ja tukea ja olla hyvin riippuvainen ohjaajien avusta. (Räty 2002, 120-123.)

Nuorilla on yleisesti vaikeuksia ilmaista tunteitaan ja tarpeitaan ja aikuinen saa erityisen merkityksellisen roolin heidän elämässään verrattuna pienempiin lapsiin. Nuoret kamppailevat samanaikaisesti itsenäistymisestä aikuisista, mutta samalla he kaipaavat aikuisen huomiota ja tarvitsevat ympärilleen rajoja asettavia, rakastavia ja heistä välittäviä perheryhmäkodin aikuiset. (Laakkonen 2007, s. 149-151).

Ohjaajien on tärkeää ymmärtää nuoren tarpeita ja tasapainoilla riittävän tuen antamisen ja samalla nuorelle vastuun antamisen välillä. Nuori saattaa myös kieltää vaikeudet ja menetykset sekä pyrkiä sopeutumaan uuteen tilanteeseen liian optimistisesti. Hän voi jättää huomiotta tai suhtautua neutraalisti traumaattisiin kokemuksiin pyrkien sulkemaan ne pois mielestään. Tällaisissa tilanteissa nuori saattaa ilmentää psykosomaattisia oireita ja uskoa esimerkiksi kipulääkkeiden ratkaisevan kaikki ongelmat. Hän saattaa myös projisoida omat ongelmansa ympäristöönsä, osoittaen negatiivista ja epäluuloista suhtautumista ympärillä oleviin ihmisiin, kuten ohjaajiin, työntekijöihin ja yhteiskuntaan. (Räty 2002, 120-123.)

Omaohjaajalla on tärkeä rooli nuoren elämässä. Hän on sitoutunut henkilökohtaiseen vuorovaikutukseen nuoren kanssa ja on ammatillisesti vastuussa nuoren kasvusta ja kehityksestä. Omaohjaaja tekee yhteistyötä moniammatillisen tiimin kanssa, joka hoitaa nuoren asioita. Omaohjaaja osallistuu itsenäistymissuunnitelman laatimiseen yhteistyössä sosiaalityöntekijän kanssa noin puoli vuotta ennen nuoren täysi-ikäisyyttä. Jokainen nuori kulkee oman ainutlaatuisen itsenäistymisen polkunsä, ja tämä prosessi etenee yksilöllisesti. Toiset nuoret ovat valmiimpia itsenäistymään ennemmin kuin toiset, kun taas toisille se voi olla merkittävä haaste. Omaohjaajan ja nuoren välinen luottamussuhde sekä huolellinen taustatyö ovat keskeisiä tekijöitä tässä vaiheessa. Omaohjaajan tehtävänä on tarjota nuorelle tarvittavaa tukea ja luoda turvallisuuden tunne, samalla kunnioittaen nuoren omaa kasvuprosessia. Itsenäistymiseen liittyen jokainen omaohjaaja arvioi jokaisen nuoren kohdalla erityisesti heidän valmiuksiaan vastaanottaa uutta tietoa, omaksua se ja toimia sen pohjalta itsenäisesti. Perheryhmäkodissa omaohjaaja tekee laajaa työtä nuoren itsenäistymisprosessin aikana. Tämä työ sisältää

esimerkiksi sopivan asunnon etsimisen nuorelle, avustamisen Kelan tukien hakemisessa, kotivakuutuksen järjestämisen sekä sähkösopimuksen hankkimisen. (Itsenäisen elämän ABC 2010).

7 Jälkihuollon rooli itsenäistymisessä

Jälkihuollosta on määrätty laki, joka koskee yksin tulleiden lasten ja nuorten oikeutta kotouttavaan jälkihuoltoon Suomessa. Hyvinvointialueen on järjestettävä lapselle tai nuorelle jälkihuoltoa. Kun nuori täyttää 18 vuotta, hänellä on lain mukainen oikeus saada kotouttavaa jälkihuoltoa, ja tämän palvelun vastaanottaminen on vapaaehtoista. Lain mukaan näillä nuorilla on oikeus saada tukea ja ohjausta 18-vuotiaasta alkaen ikävuoteen 25-vuotiaaseen saakka tai siihen asti, kunnes heillä on huoltaja Suomessa. Tämä tuki voi olla erityisen tärkeää yksin tulleille maahanmuuttaja nuorille, jotka ovat joutuneet jättämään kotimaansa ja ovat nyt uudessa ympäristössä. Jälkihuolto auttaa heitä sopeutumaan uuteen yhteiskuntaan ja saavuttamaan tarvittavat taidot ja valmiudet itsenäiseen elämään. (L 1386/2010 27. §)

Yksintulleiden nuorten jälkihuolto on suunniteltu erityisesti niille nuorille, jotka ovat saapuneet maahan ilman vanhempiaan tai huoltajiaan. Tämä nuoriso tarvitsee erityistä tukea kotoutumisessaan uuteen yhteiskuntaan ja auttaakseen heitä saavuttamaan tarvittavat valmiudet itsenäiseen elämään. Tämä tuki voi kattaa monia eri alueita, mukaan lukien koulutus, kielikurssit, asumisjärjestelyt ja psykososiaalinen tuki. Toisaalta lastensuojelun jälkihuolto on suunnattu kaikille nuorille, jotka ovat olleet lastensuojelun asiakkaina. Nämä nuoret ovat voineet joutua lastensuojelun piiriin perheongelmien, väkivallan tai muiden vastaavien syiden takia. Heillä voi olla omia tarpeitaan ja haasteitaan, ja lastensuojelun jälkihuolto tarjoaa heille tukea niiden ratkaisemiseksi. Tämä selkeys on tärkeää, jotta nuoret ja heidän huoltajansa tai tukihenkilöt voivat ymmärtää, millaista tukea he voivat odottaa ja pyytää. Lisäksi se auttaa myös palvelujen tarjoajia räätälöimään tarjotut palvelut paremmin vastaamaan näiden erilaisten nuorten tarpeita. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2023.)

Jälkihuollon asiakkaana nuori saa oman henkilökohtaisen työntekijän, joka on tarkoitettu tukemaan häntä itsenäisen elämän aloittamisessa. Tämä tuki on täysin räätälöity nuoren tarpeiden mukaan ja keskittyy siihen, mikä auttaa häntä parhaiten. Alussa tuki voi olla hyvin intensiivistä, kun nuori tarvitsee enemmän apua, ja se voi vähentyä ajan myötä, kun nuori saavuttaa tarvittavat taidot ja itsenäisyyden. kotouttava jälkihuolto on laaja palvelukokonaisuus, joka kattaa useita elämänalueita. Tämä voi sisältää tukea asumisen, koulutuksen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn, terveydenhuollon ja taloudellisen toimeentulon suhteen. Lisäksi se voi auttaa nuoria maahanmuuttoon liittyvissä asioissa, kuten oleskelulupien hakemisessa ja perheenyhdistämiseen liittyvissä kysymyksissä. (Jälkihuolto 2022. Nuorten tuki ja kotoutumissuunnitelma.)

Nuori voi kääntyä oman työntekijänsä puoleen missä tahansa asiassa, ja työntekijä ohjaa heidät tarvittaessa muiden asiantuntijoiden tai palvelujen luo. Esimerkiksi, jos nuori tarvitsee tukea tukiperheen löytämisessä, työntekijä voi auttaa heitä ottamaan yhteyttä tukiperhetoimintaa järjestävään tahoon. Tärkeä osa jälkihuoltoa on yksilöllinen asiakassuunnitelma, joka päivitetään säännöllisesti. Tämä suunnitelma auttaa varmistamaan, että nuori saa tarvitsemansa tuen ja palvelut, ja että heidän tarpeensa huomioidaan yksityiskohtaisesti ja johdonmukaisesti. (Jälkihuolto 2022. Nuorten tuki ja kotoutumissuunnitelma.)

8 Opinnäytetyön toteutus

Tutkimuksellisessa kehittämisessä tavoitteena on ratkaista käytännön työssä esiin tulleita haasteita ja uudistaa käytäntöjä. Lisäksi sen avulla pyritään usein luomaan uutta tietoa työelämän käytännöistä. Kehittämistyötä tuetaan prosessissa kerätyn tiedon avulla, joka kattaa sekä käytännön että teorian. Erilaisia menetelmiä käytetään monipuolisesti, ja osapuolten välinen aktiivinen vuorovaikutus korostuu. Kehittämistyö etenee eri vaiheissa kirjoittamisen ja esittämisen avulla (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2015, 18).

Kehittämistyön tuloksena luotiin visuaalisen ja yksinkertaisen oppaan, joka toimii työntekijöiden työkaluna ja tukena itsenäistymisprosessin aikana. Opas on hyödyksi yksikössä, koska itsenäistymisprosessi on monivaiheinen ja vaativa. Opas toimisi työntekijöiden apuna Uusiniityntien perheryhmäkodissa.

8.1 Tarkoitus ja tavoite

Opinnäytetyön tavoitteena oli kehittää ensimmäinen opas Uusiniityntien perheryhmäkotiin. Opinnäytetyön tarkoituksena oli tuottaa yksinkertainen opas itsenäistyvän nuoren tueksi perheryhmäkodissa työskenteleville työntekijöille. Opas toimisi työkaluna ammattilaisille, jotka työskentelevät perheryhmäkodissa ja opasta voidaan hyödyntää myös uuden työntekijän perehdytyksessä.

8.2 Kehittämistyön menetelmät

Kehittäminen katsotaan usein konkreettisenä toimintana, jonka päämääränä on saavuttaa selkeästi asetetut tavoitteet. (Toikko & Rantanen 2009, 14). Kehittämisen ytimessä on muutos, pyrkimys kohti parempaa tai tehokkaampaa kuin aikaisemmat toimintatavat tai rakenteet. Tavoitteenasettelu on olennainen osa kehittämistä. (Toikko & Rantanen 2009, 16.)

Kehittämiprocessia voi läpikäydä neljällä eri mallilla: lineaarinen, spiraali, taso ja spagettimainen. (Toikko & Rantanen 2009, 64). Kehittämistyössämme hyödynsimme spiraalimallia. Kehittämiprocessin eteneminen hahmottuu jatkuvana syklinä eli spiraalina. Toisaalta voimme todeta, että kehittämistoiminnan vaiheet muodostavat kehän, jossa perustelut seuraavat toisiaan: organisointi, toteutus ja arviointi. Prosessi kuitenkin jatkuu ensimmäisen kehän jälkeen, kun siihen liittyy uusia kehiä perusteluineen, organisoimisineen, toteutuksineen ja arvioimisineen. Spiraali muodostuu siis useista peräkkäin toteutetuista kehistä. Spiraalimallissa kehittämistoiminnan tulokset asetetaan jatkuvasti uudelleen arvioitaviksi. Arvioinnin tuloksena hankkeen perusteluita, organisointia ja toteutusta tarkennetaan. (Toikko & Rantanen 2009, 66.)

Kehitystyössämme käytettiin kvalitatiivisia eli laadullisia menetelmiä. Laadullisia menetelmiä sovellettaessa pyritään hankkimaan syvällistä tietoa huolellisesti valitusta, tarkasti rajatusta kohteesta. Hankitun tiedon avulla tavoitteena on hyödyntää ja tuottaa uutta tietoa (Ojasalo, Moilanen, Ritalahti 2014, 105).

Tiedonhankinnassa käytettiin haastattelu menetelmää, joka on yksi yleisimmin käytetyistä menetelmistä. Haastatteluiden avulla pyrittiin saamaan henkilökunnan näkemystä oppaan tekoon. Haastattelua suunniteltaessa oli tärkeitä pohtia, millaista tietoa tarvitaan kehittämistyön tueksi, ja sen mukaan kysymykset pohjautuisivat kehittämistyön tavoitteisiin. Haastattelukysymykset valittiin siten, että ne olisivat kaikki olennaisia työn tavoitteen saavuttamiseksi.

Saadakseen syvällisempää tietoa ja sisältöä on suositeltavaa, että haastattelu järjestetään todellisessa toimintaympäristössä, esimerkiksi haastateltavan työpaikalla. Äänittäminen on suositeltavaa, jotta haastattelijä voi tarkemmin keskittyä vuorovaikutukseen ja haastateltavan havainnointiin. Lisäksi haastattelun uudelleenkuuntelu myöhemmin mahdollistaa muun muassa uusien näkökulmien huomioimisen. (Ojasalo, Moilanen, Ritalahti 2014, 106-107.)

Kehittämistyössämme haastattelimme kokenutta työntekijää sekä uutta työntekijää Uusiniitynien perheryhmäkodista. Haastattelun tavoitteena oli saada kahden eri työntekijän näkökulmia ja kerätä tietoa oppaan sisällöstä sekä siitä, mikä tukisi parhaiten itsenäistymistyönprosessin aikana.

8.3 Oppaan suunnittelu

Opinnäytetyön toteutustapa on toiminnallinen kehittäminen, jossa tuotamme uusi opas Uusiniityntien perheryhmäkodin työntekijöille. Opas toimii työntekijöiden työkaluna ja tuki itsenäistymistyön prosessin eri vaiheissa.

Opinnäytetyön suunnittelu aloitettiin heinäkuun lopussa 2023, jossa pohdittiin muutamaa opinnäytetyöideaa. Aluksi harkittiin opinnäytetyön tekemistä vastaanottokeskukseen, mutta samanlainen aihe oli jo käsitelty maahanmuuttoviraston puolella. Työelämäkumppanimme totesi, että voisimme käsitellä samaa aihetta, jos saamme tuotua tekstiin erilaista sisältöä. Tämä osoittautui kuitenkin haastavaksi, ja päätettiin vaihtaa samankaltaiseen aiheeseen Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen perheryhmäkodissa.

Opinnäytetyö suunniteltiin vastaamaan työpaikan tarpeeseen saada ensimmäinen opas tukemaan työntekijöitä työskentelyssä itsenäistyvien nuorten kanssa. Opinnäytetyön toteutus itsenäistyvän nuoren oppaan ideasta lähti liikkeelle meiltä, ja saatiin työelämäkumppanimme edustajalta hyväksyntä tälle aiheelle. Työelämäkumppanimme edustaja ehdotti, että oppaassa tulisi huomioida kaikkien näkökulmat ja näkemykset. Käytettiin menetelmänä kehittämistä ja toteutettiin se aluksi pdf-muodossa, jotta tulostaminen oli sujuvaa. Pyrittiin myös luomaan visuaalisen lopputuloksen oppaaseen.

Opinnäytetyö suoritettiin tiiviissä yhteistyössä työelämäkumppanimme kanssa sekä perheryhmäkodin työntekijät osallistuvat kehittämistyöhön. Suunnitteluvaiheissa haastattelimme perheryhmäkodin kahta työntekijää ja toteutusvaiheissa toteutimme kyselyn kaikille perheryhmäkodin työntekijöille pyrkien saamaan kokonaiskuva ja palautetta oppaan tekoon.

Oppaan ensimmäisessä suunnitteluvaiheessa huomioitiin henkilökunnan tarpeet ja toiveet, jotka tulivat esiin haastatteluissa. Haastattelun tavoitteena oli selvittää, millaista tietoa olisi hyvä sisällyttää oppaaseen ja mitä tietoa voitaisiin vahvistaa edistääksemme heidän osaamistaan sekä tukemaan. Haastattelukysymysten tarkoituksena oli tarkentaa tulevan oppaan sisältöä.

Lopulta, kun kaikki tarvittava tieto oli kerätty, valmisteltiin oppaan sisältöä ja esiteltiin se Uusiniityntien perheryhmäkodin työntekijöille. Esittelyn jälkeen lähetettiin kaikille työntekijöille lyhyt kysely sähköpostitse. Kyselyssä pyrittiin saamaan tietoa siitä, mitä tietoa oppaasta vielä puuttui ja arvioitiin oppaan käytännöllisyyttä ja yksinkertaisuutta. Kyselyn jälkeen tehtiin tarvittavat muokkaukset ja esiteltiin lopullinen versio, johon kerättiin palautteita Uusiniityntien perheryhmäkodin työntekijöiltä. Kehittämisprosessin aikana pidettiin jatkuvaa yhteyttä työelämäkumppaniin sähköpostitse ja pyrittiin tiedottamaan avoimesti opinnäytetyön etenemisestä.

8.4 Haastattelu

Tammikuussa toteutimme kaksi yksilohaastattelua osana opinnäytetyötämme perheryhmäkodissa. Haastattelut toteutettiin perheryhmäkodissa ja kysymykset lähetettiin etukäteen

sähköpostitse haastateltaville. Tavoitteenamme oli selvittää kahden eri työntekijän kokeneen ja uuden työntekijä näkökulmaa ja kerätä tietoa oppaan sisällöstä, erityisesti siitä, mikä tukisi parhaiten itsenäistymistyön prosessia. Haasteltavien anonymisyys on meille tärkeää ja analysoimme ilman, että nimeämme heidät. Haastatteluista kirjoitimme huolelliset muistiinpanot, ja opinnäytetyön valmistuttua poistimme haastattelumateriaalin asianmukaisesti.

Haastatteluissa molempien haastateltavien kanssa tuli esiin useita näkökulmia itsenäistymistyöhön perheryhmäkodissa. Toinen haastateltava korosti itsenäistymistyön prosessin monivaiheisuutta ja nykyisten ohjeiden puutteellisuutta. Hän arvioi ohjeiden olleen pintapuolisia ja vailla selkeää visuaalista asua, mikä on johtanut epävarmuuteen tehtävien suorittamisessa ja tärkeiden vaiheiden unohtumiseen.

Toinen haastateltavista ajatuksista kävi ilmi tarve selkeälle ja kattavalle oppaalle, joka käsittelee keskeisiä aiheita kuten muutto, Kela ja asuminen. Hän korosti, että oppaan visuaalinen ilme on merkittävä tekijä ja sen tulisi tarjota konkreettisia vastauksia ilman ylimääräistä informaatiota. Helppolukuisuus oli hänelle tärkeää, ja tekstissä tulisi välttää turhaa toistoa.

Toisaalta haastateltava täydensi näkemystä tarpeesta kattavalle oppaalle. Hän korosti oppaan olevan kattava ja tiivis, tarjoten selkeän rungon eri tilanteisiin. Toinen haastateltava kaksi toivoi oppaan sisältävän konkreettisen hankintalistan ja harjoitustehtäviä nuoren kanssa työskentelyyn. Hänen odotuksensa olivat keskittyneet erityisesti prosessin aloituksen ja vaiheiden selkeyteen.

Haastatteluissa molemmat nostivat esiin myös toiveita tulevalle oppaalle, joka tukisi itsenäistyviä nuoria perheryhmäkodeissa. Työntekijät korostivat oppaan helppolukuisuutta, visuaalista selkeyttä ja tiivistä aikajärjestystä ohjeiden esittämisessä. Toinen haastateltavista odotukset sisälsivät myös tarpeen huomioida maahanmuuttajille suunnattu tieto oppaassa, jotta erilaiset taustat ja tarpeet tulisi otettua huomioon ohjeistuksessa ja tuessa. Yhdistämällä nämä näkökulmat voidaan muodostaa kokonaisvaltainen kuva siitä, millainen opas olisi toivottu perheryhmäkodeissa, tarjoten käytännönläheistä ja selkeää ohjeistusta itsenäistymisprosessin eri vaiheisiin.

8.5 Oppaan toteutus

Ennen käytännön työn aloittamista tutustuimme tarkasti kehittämiskohteeseen tekemällä huolellista tiedonhankintaa. Selvitimme aiheen esiolettamukset ja lähtökohdat perehtymällä kehittämiskohteen voimassa olevaan ohjeistukseen, joka liittyy itsenäistyvän nuoren tukemiseen. Tutkimuskohteen lisäksi perehdyimme myös toimialaan, jota kehittämiskohde koskettaa, koska työskentelemme molemmat työelämäkumppanille, organisaation ympäristö sekä

käytännön työ olivat meille entuudestaan tuttuja. Tiedonhankinnan suoritettuaamme laadimme ensimmäisen version oppaasta saamamme tiedon perusteella.

Oppaan ensimmäisen version laadimme haastattelussa esiin nousseiden pohjalta sekä työpaikalla aikaisemmin käytettyä ohjeistusta, joka kertoi itsenäistymistyön vaiheita. Haastattelussa toivottiin, että oppaan tulisi olla helppolukuinen, visuaalisesti selkeä ja sisältää tiiviisti aikajärjestyksessä ohjeita. Tämä korostaa tarvetta selkeälle ja käytännönläheiselle ohjeistukselle, joka olisi helposti ymmärrettävissä ja käytettävissä itsenäistymisprosessin eri vaiheissa.

Huomioimme nämä toiveet oppaan suunnittelussa, kuten spiraalimallissa, joka kehittäminen kuvataan jatkuvana syklisenä prosessina (Salonen 2013 14-15). Keräsimme kaikki itsenäistymisvaiheen prosessit haastattelussa nousseet asiat sekä perheryhmäkodin ohje materiaalista. Panostimme myös selkokielisyyteen ja helppoon ymmärrettävyyteen sekä varmistimme, että oppaan ohjeet ovat selkeitä ja yksinkertaisia. Oppaan sisällön rakenteissa olimme huomioineet aikajärjestyksessä ja vaiheet kulkevat prosessin järjestyksen mukaan, mikä varmistaa oppaan käytännöllisyyden ja selkeyden.

Siirryimme oppaan viimeiseen vaiheeseen, joka oli oppaan ulkoasu eli visuaalinen toteutus. Visuaaliset toiveet nousivat esille haastatteluissa ja kyselyissä, ja pidämme niitä tärkeinä ja mielenkiintoisina. Luotiin oppaasta visuaalisen Canva alustan avulla, jossa yhdistelimme kuvia ja värejä yhteen. Kun oppaan visuaalinen vaihe oli valmis, lähetimme sen Pdf-muodossa vastaavalle ohjaajalle. Tavoitteena oli saada palautetta koko kehittämistyön tuotoksesta. Pyysimme vastaavalta ohjaajalta myös keskusteluajan, jossa arvioimme koko työn.

8.6 Kysely

Lähetimme ensimmäisen version oppaasta sähköpostitse PDF-muodossa kaikille viidelle sosiaaliohjaajalle. Laadimme myös kyselylomakkeen Google Forms -alustan avulla. Pyysimme Uusiiniityntien sosiaaliohjaajat tutustumaan oppaan ensimmäiseen versioon ja vastaamaan kyselyyn tammikuun loppuun mennessä. Kyselyn tavoitteena oli saada arvio oppaan kattavuudesta, hyödyllisyydestä, selkeydestä sekä sisällön arvioinnista. Lisäksi pyrimme selvittämään, onko oppaassa mahdollisesti puutteita ja ehdotuksia kehittämisideoiksi.

Kyselyjen kautta olemme saaneet hyvää palautetta ja vahvistusta siitä, että opas on käytännöllinen, selkeä ja helppokäyttöinen. Kyselyistä nousi esiin muutamia ehdotuksia, kuten haasteiden lisääminen korostamaan tarvetta käsitellä nuorten erilaisia odotuksia ja kokemuksia itsenäistymisestä sekä hankintalista.

Ensimmäisen ehdotuksen osalta harkitsimme, että kyseinen aihe on hyvin laaja ja se sopisi paremmin nuorten kohtaamaa itsenäistymisopasta varten, joka voisi toimia jatkotutkimuksena.

Kehittämistyössämme olimme painottaneet itsenäistymistyön prosessia, joka tukee työntekijöitä ja pidimme tärkeänä pitää oppaan tiiviinä.

Toisen ehdotuksen, joka koski kodinhankintalistaa, päätimme lisätä oppaaseen. Kodinhankintalistassa olemme huomioineet budjetin ja miettineet, mitä nuori tarvitsee ensisijaisesti oman asunnon hankkimiseen. Olemme laatineet listan kodintavaroista ja se toimii muistina, jonka avulla omaohjaaja voi käydä nuoren kanssa läpi tarvittavat hankinnat.

Kyselyssä oli viisi kysymystä, joista kaksi tarjosi mahdollisuuden antaa sanallista palautetta ja kolme numerollisia vastauksia, josta yksi oli heikko ja viisi erinomainen. Nämä kysymykset koskivat sitä, mitä oppaaseen voitaisiin vielä lisätä ja miten sitä voitaisiin kehittää oppaaseen. Saatu sanallinen palaute avaa arvokkaita näkökulmia oppaamme vahvuuksiin ja kehityskohtiin. Analysoimme huolellisesti saamamme kommentit ja pyrimme konkreettisiin toimenpitein täydentämään oppaamme sisältöä sekä parantamaan sen selkeyttä ja käytännönläheisyyttä.

Ensiksi oppaan kattavuutta arvioitiin asteikolla 1-5, ja saimme vahvan arvosanan 4. Käyttäjäkokemus heijastui kommentista, jossa todettiin oppaan kattavan selkeästi itsenäistymisprosessin tärkeimmät vaiheet. Positiivinen palaute vahvisti, että opas tarjoaa käyttäjälle selkeät ohjeet ja auttaa uusia työntekijöitä hahmottamaan ja aloittamaan työskentelyn itsenäistyvän nuoren kanssa.

Helppokäyttöisyyden ja selkeyden osalta saimme korkeimman mahdollisen arvosanan, eli 5. Käyttäjän kokemus kuvastui kommentissa, jossa mainittiin oppaan sisältävän kaikki tarvittavat tiedot. Selkeys ja helppokäyttöisyys olivat ilmeisesti vahvuutemme, mikä on erittäin rohkaisevaa.

Osa-alueiden hyödyllisyyttä arvioitiin myös asteikolla 1-5, ja saimme hyvän arvosanan 5. Käyttäjä nosti erityisesti esiin hankintalistaa pitäen sitä hyödyllisenä. Kommentissa mainittiin erillisen sivun tulostettavuus ja ruksattavat tehdyt asiat, mikä viittaa käytännölliseen lisäarvoon.

Kokonaisarvio oppaasta heijastui käyttäjän antamaan arvosanaan 5. Positiivinen palaute käsiteli oppaan pituutta, otsikoiden selkeyttä ja johdonmukaisuutta. Käyttäjä ei havainnut oppaassa puutteita, mikä vahvistaa, että se täyttää käyttäjien odotukset ja tarpeet.

Mahdollisiin täydennyksiin liittyvässä kysymyksessä käyttäjä antoi arvokkaita ehdotuksia, painottaen erityisesti nuorten erilaisia odotuksia ja kokemuksia itsenäistymisestä. Psykologisen ja emotionaalisen puolen huomioiminen sekä ohjaajan roolin painottaminen olivat hyviä lisäyksiä, joita harkitsemme lisäämään oppaaseen.

Visuaalisen ilmeen osalta käyttäjä antoi arvosanan 4 ja toivoi toimivaa ja visuaalisesti miellyttävää opasta. Käyttäjä ehdotti käsitteellisen kartan lisäämistä, mikä voi parantaa oppaan hahmotettavuutta.

Yhteenvedona voidaan todeta, että enemmistö piti opasta erinomaisena, selkeänä, helppona ja kattavana resurssina itsenäistymisprosessissa. Useimmat eivät tunnistanee merkittäviä puutteita. Yleisesti ottaen oppaan saama palaute oli myönteisiä ja positiivisia. Ehdotukset olivat hyviä ja päätimme lisätä oppaaseen hankintalistan nuoren muuttopäivän lähestyessä, että mitä yleisiä esineitä ja asioita uusi koti tarvitsee. (Liite 2.)

8.7 Valmis opas

Itsenäistymisentyön prosessin opas on syntynyt tiiviin yhteistyön tuloksena, jossa on hyödynnetty sekä Uusiniityntien sosiaaliohjaajien haastatteluja että kyselyjen tuottamaa arvokasta palautetta. Oppaan kehittämisen taustalla on ollut vahva pyrkimys tarjota kattava ja käytännönläheinen tuki niin työntekijöille kuin itsenäistymisprosessin läpikäyville nuorille.

Oppaan visuaalinen ilme on suunniteltu Canva-alustan avulla, joka tarjoaa monipuolisia työkaluja ja mahdollisuuksia graafisen suunnittelun toteuttamiseen. Canva on helppokäyttöinen verkkopohjainen suunnitteluohjelma, joka mahdollistaa visuaalisten elementtien luomisen ilman syvällistä suunnittelukokemusta. Oppaassa on hyödynnetty Canvan tarjoamia valmiita malleja ja tyylejä, jotka helpottavat visuaalisen ilmeen luomista ja antavat oppaalle ammattimaisen ulkonäön. Canvan laaja valikoima erilaisia kuvia ja värejä on otettu käyttöön oppaan rikastamiseksi ja kiinnostavaksi tekemiseksi.

Canva tarjoaa käyttäjilleen mahdollisuuden valita erilaisia kuvia, ikoneita ja taustakuvia, jotka sopivat oppaan teemaan ja tarkoitukseen. Samalla käyttäjä voi helposti muokata näitä elementtejä, säätää värejä, lisätä kuvia ja lisätä tekstiä oppaan eri osiin. Oppaassa on käytetty erilaisia värejä, kuten vihreä, fuksia sekä vaalean sinistä. Tämä visuaalinen lähestymistapa Canva-alustalla ei ainoastaan helpota suunnitteluprosessia vaan myös varmistaa, että opas erottuu visuaalisesti ja on houkutteleva kohde lukijalle. Canva-alusta tarjoaa käyttäjilleen mahdollisuuden luoda ammattimaisen näköisiä materiaaleja vaivattomasti, ja tämä näkyy oppaan visuaalisessa ilmeessä, joka on luotu sen avulla.

Oppaassa on integroitu tarkastuslista viimeiselle sivulle. Tämä käytännön lisäys tarjoaa käyttäjälle mahdollisuuden seurata edistymistään ja varmistaa, että kaikki tarvittavat askeleet on otettu. Tarkastuslistan avulla käyttäjä voi helposti tarkistaa, onko perheryhmäkodin työntekijä suorittanut kaikki oppaassa esitetyt tehtävät ja varmistaa, ettei ole jättänyt mitään oleellista huomioimatta. Tämä lisää oppaan käytännöllisyyttä ja auttaa käyttäjää pysymään organisoituna itsenäistymisprosessin eri vaiheissa. Alla on kuva oppaan sisällysluettelosta.

SISÄLLYSLUETTELO

Johdanto.....	3
Itsenäistymispalaveri.....	4
Asunnonhakuprosessi ja -ohjeet.....	5
Kela.....	6
Alkuavustus.....	8
Sähkösopeutus.....	9
Muuttoilmoitukset.....	10
Harrastus.....	11
Kodinhankinnat.....	12
TE-toimisto.....	13
Muuttopäivä.....	14
Jälkihuolto.....	15
Kodinhankintalista.....	16
Tarkistuslista.....	17

Kuva 1: Oppaan sisällysluettelo

9 Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus

Sosiaalialan ammattihenkilön työ perustuu ihmisarvon ja ihmisoikeuksien kunnioittamiseen. Tämä tarkoittaa sitä, että jokaisella ihmisellä on oikeus elämään, henkilökohtaiseen vapautteen ja koskemattomuuteen. Näitä oikeuksia tulee kunnioittaa ja turvata kaikille ihmisille, riippumatta heidän käytöksestään tai toiminnastaan. Ihmisoikeudet ovat universaaleja ja ne kuuluvat jokaiselle ihmiselle pelkästään heidän ihmisyytensä perusteella. Sosiaalialan ammattihenkilön tehtävänä on edistää ja suojella näitä eettisiä periaatteita työssään ja toimia ihmisten hyvinvoinnin ja oikeudenmukaisuuden edistämiseksi yhteiskunnassa. (Heikkinen 2017, 10.)

Tässä opinnäytetyössä noudatettiin hyvää tieteellistä käytäntöä ja tutkimusetiikkaa. Huolehdimme tarvittavista luvista ja sopimuksista. Tutkimusluvan hakemisessa on ollut ongelmia ja väärintulkintoja. Kompastuskivet saimme onneksi selätettyä ja saimme tutkimusluvan kehittämistyölle. Koko prosessin aikana pyrimme toimimaan rehellisesti, huolellisesti ja tarkasti. Varmistimme, että suunnittelu ja toteutus raportoitiin avoimesti työelämäkumppanille. Haastattelun jälkeen kerroimme haastateltaville, miten prosessi etenee seuraavaksi. Tarkoituksena oli varmistaa, että työelämäkumppani ymmärtää, mitä olemme kehittämässä, mitä tavoitellaan kehittämistyöllä ja missä vaiheessa prosessia ollaan menossa. Raportissa otettiin huomioon ja kunnioitettiin muiden tutkijoiden työtä ja saavutuksia asianmukaisesti viittamalla niihin. Lisäksi kiinnitettiin erityistä huomiota tietosuojaan liittyviin kysymyksiin ja kunnioitettiin sosiaaliohjaajien yksityisyyttä säilyttämällä haastattelu sekä kyselyn vastaukset anonyymisti ja kirjoittamalla ne tähän opinnäytetyöhön samoin anonyymisti (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2021).

Kehittämistyön toteutusvaiheessa haimme tutkimuslupaa Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen alueelta. Hakemuksessa kuvailimme, mitä olemme kehittämässä ja mitä tietoja keräämme työntekijöiltä. Liitimme hakemukseen myös haastattelun suostumuslomakkeen, rekisteriselosteen, haastattelun sekä kyselyn kysymysrunгон.

Lähteiden luotettavuus on tärkeä tekijä oppaan luomisessa ja yleensä luotettavat lähteet ovat niitä, jotka perustuvat tarkkaan tutkimukseen omien väitteidensä tueksi. Tulemme käyttämään oppaassa tieteelliset julkaisut, viranomaisten raportit ja asiantuntijoiden kirjoittamat artikkelit ja teokset. Tulemme myös tarkistamaan onko lähde päivitetty ja vertailemme lähteet keskenään vahvistamaan luotettavuutta.

10 Palaute

Opinnäytetyö valmistuttua lähetimme työelämäkumppanin edustajalle, eli Uusiniityntien perheryhmäkodin vastaavalle ohjaajalle kehittämistyön tuloksen eli valmiin oppaan PDF-muodossa sähköpostitse. Samassa viestissä pyysimme arviointia ja aikaa keskustelulle palautetta varten. Järjestimme keskusteluhetken vastaavan ohjaajan kanssa, jossa pyysimme palautetta koko opinnäytetyön prosessista ja valmiista tuotoksesta.

Vastaavan ohjaajan mukaan yhteistyö koko prosessin aikana oli ollut mutkatonta ja hän kuvaili yhteistyön sujuneen hyvin. Hän mainitsi myös saaneensa ajankohtaista tietoa koko prosessin ajan ja korosti, ettei prosessi ollut kuormittanut työyhteisöä. Opasta vastaava ohjaaja kuvaili selkeäksi, yksinkertaiseksi ja helposti luettavaksi. Hän näki oppaan tiiviinä pakettina ja kehui sen visuaalista puolta miellyttäväksi ja innostavaksi. Vastaava ohjaaja totesi, että oppaan sisältö on rajattu hyvin ja työntekijät saavat siitä kattavaa tietoa itsenäistymisprosessista, mikä auttaa nuoren itsenäistymisessä.

Vastaava ohjaaja arvioi oppaan olevan hyödyllinen koko työyhteisölle sekä uuden työntekijän perehdytyksessä. Hän ilmoitti oppaan vastaavan tarpeeseen yksikössä ja kertoi sen tulevan käyttöön sähköisenä, paperimuodossa ja myös mainintana yksikön perehdytyskansiossa.

Olimme erittäin tyytyväisiä saamaamme palautteeseen ja iloitsimme myönteisistä keskusteluista vastaavan ohjaajan kanssa. Saamamme palautteet osoittivat, että olimme saavuttaneet tavoitteemme, jotka olivat oppaan kehittäminen perheryhmäkodin ohjaajille ja yksinkertaisen oppaan tuottaminen tukemaan itsenäistyvää nuorta sekä uuden työntekijän perehdytyksessä.

11 Pohdinta

Opinnäytetyön aikana käyty monivaiheinen prosessi tarjosi meille mahdollisuuden suunnitella, kehittää ja toteuttaa opas itsenäistymistyön prosessista. Tässä pohdinnassa tarkastelemme keskeisiä oppimiskokemuksiamme ja arvioimme työmme onnistumista.

Opinnäytetyön aikana meille on tapahtunut merkittävää oppimista ja kehittymistä. Prosessin vieminen eteenpäin on ollut meille äärimmäisen tärkeää ja olemme tehneet paljon töitä varmistaaksemme, että työmme on mahdollisimman hyvä ja saavuttaa tavoitteemme.

Sana prosessi tarkoittaa toisiinsa sidottuja toimintoja ja tavoitteeseen pääsemiseksi tarvittavia resursseja, ja joiden kautta syötteet muuntuvat tuotoiksi (Laamanen & Tinnilä 2009,121). Prosessi on käsitteenä laaja ja se voidaan ymmärtää monenlaisena muutoksena, esimerkiksi kehitys-, oppimis- tai kasvuprosessina. Se heijastaa tapaa, jolla asiat etenevät ja kehittyvät ajan myötä. Käytännössä se voi kattaa monenlaisia toimintoja ja tapahtumia, joilla on tietty alkupiste, kulku ja mahdollisesti päätepiste. (Laamanen 2012, 19.)

Liiketoimintaprosessi on spesifimpi käsite, joka viittaa ryhmään toistuvia toisiinsa liittyviä toimintoja ja resursseja. Tässä kontekstissa prosessi mahdollistaa syötteiden muuttamisen tuotteiksi tai palveluiksi. Liiketoimintaprosessit ovat olennainen osa organisaation toimintaa ja niiden tarkoitus on tehokkaasti tuottaa arvoa asiakkaille. Toimintaprosessi puolestaan on ryhmä, joka on loogisesti kytköksissä toisiinsa toiminnoillaan sekä niitä tukevilla resursseilla. Tässä mielessä toimintaprosessi on tavallaan aliprosessien tai vaiheiden muodostama kokonaisuus, joka johtaa tiettyyn lopputulokseen. Tämä voi tapahtua niin liiketoiminnassa kuin muissakin konteksteissa. (Laamanen 2012, 19.)

Tiedonhankinnan vaiheessa syvennyimme kehittämiskohteeseemme ja sen haasteisiin. Voimassa olevan ohjeistuksen ja toimialaan tutustuminen antoivat vankan perustan työmme edistämiseksi. Työelämäkumppanin kanssa käydyt keskustelut tarjosivat arvokasta tietoa organisaation ympäristöstä ja käytännön työstä, mikä oli avainasemassa oppaan suunnittelussa.

Oppaan ensimmäisen version laatiminen oli innostava kokemus, kun yhdistimme haastattelusta saamamme tiedon suunnitteluvaiheen tavoitteisiin. Haastatteluissa esiin nousseet toiveet oppaan helppolukuisuudesta ja visuaalisesta selkeydestä ohjasivat suunnittelua kohti käytännönläheistä ja tiivistä ohjeistusta. Aikajärjestyksessä etenevä rakenne varmisti oppaan selkeyden ja käytännöllisyyden.

Kyselyiden avulla saatu myönteinen palaute vahvisti, että opas vastasi työntekijöiden tarpeisiin. Ehdotukset, kuten haasteiden lisääminen ja kodinhankintalista olivat arvokkaita ja päättimme integroida ne oppaaseen. Tämä vaihe korosti avoimen kommunikaation ja vuorovaikutuksen merkitystä kehittämistyön onnistumisessa.

Oppaan visuaalisen toteutuksen osalta onnistuimme vastaamaan haastatteluissa ja kyselyissä esiin nousseisiin toiveisiin. Visuaalinen ilme toi oppaaseen lisäarvoa ja teki siitä houkuttelevamman käyttäjille.

Kokonaisuudessaan kehittämistyö opetti meille projektinhallinnan, vuorovaikutuksen ja soveltavan tiedon soveltamisen taitoja. Työskentely käytännössä työelämäkumppanin kanssa oli antoisaa ja yhteistyö avasi silmiämme organisaation käytänteille.

Opinnäytetyön lopputuloksena syntynyt opas itsenäistymistyön prosessista näyttää vastaavan sille asetettuihin tavoitteisiin. Se tarjoaa selkeän ja helppokäyttöisen ohjeistuksen itsenäistymisprosessin eri vaiheisiin. Saamamme palaute tukee käsitystämme siitä, että opas täyttää sille asetetut odotukset ja että se voi toimia hyödyllisenä työkaluna työntekijöilleen. Työelämäkumppanin osallistuminen koko prosessin ajan oli ratkaisevan tärkeää onnistumiselle.

Opinnäytetyö tarjosi mahdollisuuden soveltaa teoreettista tietoa käytännön työssä ja osoitti, kuinka merkityksellinen tällainen toiminnallinen kehittämistyö voi olla työelämälle. Koko prosessi oli antoisa ja opettavainen matka ja olemme ylpeitä luomastamme tuotoksesta.

Kokonaisuudessaan opinnäytetyö osoittautui vaativaksi, mutta samalla erittäin opettavaiseksi prosessiksi, joka avasi uusia näkökulmia ja opetti meille paljon. Työn läpivienti oli nautinnollista erityisesti siksi, että aihe kiehtoi meitä aidosti ja saimme syventyä siihen perusteellisesti. Suunniteltujen aikataulujen mukainen eteneminen antoi työlle selkeän rakenteen ja mahdollisti tehokkaan työskentelyn eri vaiheissa.

Olimme hyvin motivoituneet koko prosessin ajan ja yhteistyömme parin kanssa sujui mutkattomasti. Molemmat osapuolet olivat innostuneita aiheesta ja koimme sen tärkeäksi, mikä heijastui myönteisesti työmme laatuun. Keskusteleva ilmapiiri ja avoin tiedonvaihto auttoivat ratkaisemaan eteemme tulleita haasteita tehokkaasti.

12 Liitteet

Liite 1: Haastattelu kysymykset	30
Liite 2: Kysely lomake	31

Lähteet

Painetut

Arvonen, Anu & Katva, Liisa & Nurminen, Anne 2010. Maahanmuuttajien oppimisvaikeuksien tunnistaminen. Jyväskylä: PS-kustannus.

Dunderfelt, T. 1990. Elämänkaaripsykologi: Lapsen kasvusta yksilön henkiseen kehitykseen. 11. painos. Helsinki: WSOY.

Ojasalo K., Moilanen T. & Ritalahti J. 2014. Kehittämistyön menetelmät - Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Pukkio, S & Hoikkala, S. 2016. Jälkihuolto kasvun ja itsenäistymisen tukena. Teoksessa S, Pukkio & T, Hipp (toim.) Mikä jälki jää? Opas lastensuojelun jälkihuoltotyöhön. Helsinki 2016: Lastensuojelun Keskusliitto

Räty, M. 2002. Maahanmuuttaja asiakkaana. Tampere: Tammer-paino oy

Taajamo, M & Puukari, S. 2007. Monikulttuurisuus ja moniammatillisuus ohjaus- ja neuvontatyössä. Helsinki: WSOY

Matinheikki-Kokko 2011. Kulttuuriin kätketty toimijuus. Teoksessa Kaljonen, Päivi-MatinHeikki-Kokko, Kaija (toim.): Osallistava monikulttuurinen sosiaaliohjaus. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu

Laakkonen, Minna 2007. Helposti särkyvää Nuoren kasvun turvaaminen. Teoksessa Määttä Kaarina (toim.). Helsinki: Gummerus Kirjapaino Oy.

Laamanen, K. & Tinnilä, M. 2009. Prosessijohtamisen käsitteet. Helsinki: Metalliteollisuuden Kust.

Laamanen, K. & Tuominen, K. 2012. Prosessijohtamisen toimintamalli - 32 hyvää kysymystä ja esimerkkiparia. Turku: Benchmarking.

Salonen, K. 2013. Näkökulmia toiminnallisen ja tutkimuksellisen opinnäytetyön samankaltaisuuksiin ja eroihin. Opas & opintomoniste opiskelijoille, opettajille, TKI-henkilöstölle Turku: Turun ammattikorkeakoulu.

Talib, Mirja-Tytti & Lipponen, Päivi 2008. Kuka minä olen? Monikulttuuristen nuorten identiteettipuhetta. Suomen kasvatustieteellinen seura. Turku: Painosalama Oy.

Sähköiset

ELY–keskus 2023. Viitattu. 24.10.2023. <https://www.ely-keskus.fi/alaikaiset-ilman-huoltajaa-saapuneet>

Itsenäisen elämän ABC 2010. Viitattu 5.11.2023. https://julkaisut.turkuamk.fi/umbrella_esimmateriaali.pdf

Kotoutumista tukevat sosiaalipalvelut 2023. Viitattu. 30.10.2023. <https://vakehyva.fi/fi/aikuissosiaalityo-ja-vammaisten-palvelut/kotoutumista-tukevat-sosiaalipalvelut>

Kotoutuminen 2022. Viitattu. 1.11.2023. Kotoutumislain mukaista tukea saa 25-vuotiaaksi asti. <https://kotoutuminen.fi/jalkihuolto-ja-kotoutumissuunnitelma>

Kotoutuminen 2021. Kotoutumislaki ohjaa kotoutumisen edistämistä. Viitattu. 1.11.2023. <https://kotoutuminen.fi/kotoutumislaki-ohjaa-kotoutumisen-edistamista>

Krister Björklund 2015. Unaccompanied refugee minors in Finland Challenges and good practices in a Nordic context. Viitattu. 27.10.2023. <https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/178193/C-26-ISBN-978-952-5889-89-5-Unaccompanied%20refugee%20minors.pdf?sequence=1>

Laki kotoutumisen edistämisestä 30.12.2010/1386. Viitattu 25.10.2023. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2010/20101386>

Laki sosiaalihuollon ammattihenkilöistä 26.6.2015/817. Viitattu 25.10.2023. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2015/20150817>

Lastensuojelulaki 13.4.2007/417. Viitattu 26.10.2023. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417>

Maahanmuuttovirasto 2019. Ilman huoltajaa olevat lapset. Viitattu. 10.11.2023 <https://migri.fi/suomeen-yksintulleen-alaikaisen-edustaja>

Perheryhmäkoti alaikäisenä yksin maahan tulleille 2023. Viitattu. 24.10.2023. <https://www.luvn.fi/fi/palvelut/sosiaalipalvelut/kotoutumisen-tuki/perheryhmakoti-alaikaisena-yksin-maahan-tulleille>

Perheryhmäkodit 2021. Viitattu. 24.10.2023. <https://kotoutuminen.fi/perheryhmakodit-selkosuomi>

Perheryhmäkoti alaikäisenä ilman huoltajaa tulleille 2023. Viitattu. 10.11.2023 <https://vakehyva.fi/fi/palveluhakemisto/palvelu/perheryhmakoti-alaikaisena-ilman-huoltajaa-tulleille#tab-introduction>

Terveysten ja hyvinvoinnin laitos 2023. Jälkihuolto. Viitattu. 28.10.2023. <https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/jalkihuolto>

Toikko T. & Rantanen T. 2009. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta. Viitattu. 9.11.2023. https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/100802/Toikko_Rantanen_Tutkimuksellinen_kehittamistoiminta.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Työ-elinkeinoministeriö 2020. Maahanmuuttajien onnistunut kotoutuminen on monen tekijän summa. Viitattu. 10.11.2023. <https://tem.fi/-/maahanmuuttajien-onnistunut-kotoutuminen-on-monen-tekijan-summa>

Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2021. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkaus-epäilyjen käsitteleminen Suomessa. Viitattu 22.1.2024. <https://tenk.fi/fi/ohjeet-ja-aineistot/HTK-ohje-2012>.

Vantaan ja Keravan hyvinvointialue 2023. Viitattu. 29.10.2023 <https://vake-hyva.fi/fi/tyopaikat>

Liite 1: Haastattelu kysymykset

1. Kuvailisitko itsenäistymistyön prosessia ja sen vaiheita perheryhmäkodissa
2. Millaisia odotuksia sinulla on tulevan oppaan sisällön suhteen, joka tukee itsenäistyvää nuorta perheryhmäkodissa?
3. Millaisia aiheita oppaassa tulisi käsitellä?
4. Millaisen visuaalisen ilmeen toivoisit oppaan olevan?
5. Kuinka voimme varmistaa, että opas on helppolukuinen ja samalla tehokas käyttäjille?

Liite 2: Kysely lomake

1. Miten arvioisit oppaan kattavuutta asteikolla 1-5, missä 1 on heikko ja 5 on erinomainen?
2. Kuinka helppokäyttöisenä ja selkeänä koet oppaan asteikoilla 1-5?
3. Arvioi oppaan osioiden (aiheet) hyödyllisyyttä asteikolla 1-5.
4. Miten arvioisit oppaan kokonaisuutta? Vastaa kokonaisin lausein
5. Miten voimme täydentää oppaan sisältöä vastataksemme mahdollisiin puutteisiin tai tarpeisiin, jotka mielestäsi eivät ole oppaassa esillä? Vastaa kokonaisin lausein.